

ХИДО БИШЧЕВИК, ШЕФ НА РЕГИОНАЛНИОТ СОВЕТ ЗА СОРАБОТКА

Работете и сработете!

Време е лидерите во регионот да преземат одговорност за иднината на своите земји и во реформи и во решавање отворени прашања затоа што меѓународната агенда се менува

Регionalниот совет за соработка (РСС) е новото име на поранешниот Пакт за стабилност, кој се пресели во Сараево и на чие чело застана човек од регионот. Хидо Бишчевиќ, поранешен новинар, амбасадор и државен секретар во хрватското Министерство за надворешни работи, веќе цела година работи врз интеграција на регионот во ЕУ и во НАТО. Како генерален секретар на новото тело за регионална соработка има привилегирани контакти со европските политичари, особено оние задолжени за Балканот. Во Брисел тој се сретна со комесарот Оли Рен само две недели пред извештаите на Европската комисија и за „Дневник“ ја пренесува нивната заедничка порака до Македонија и до регионот.

● **Извештаите за напредокот на земјите од Балканот кон ЕУ, според очекувањата, нема да донесат најави за чекор напред во наредниот период. Брисел постојано бара реформи, критикува и не наградува. Нема ли сосема да загуби кредибилитет?**

- Ке бидам отворен и директен. Земјите не се каде што беа поради тоа што ЕУ губи кредибилитет, туку поради тоа што не ја препознала итноста на моментот. ЕУ сега праќа едноставна порака - сработете, а ние ќе видиме кога ќе ве примиме. ЕУ вели дека 2009 година ќе биде година на консолидација на позитивното, но побрзајте! Побрзајте! и постирските frustrации нека не ви бидат алби за да ги забавите реформите или да не ги решаваат отворените прашања на начин што ќе даде резултат. Време е лидерите во регионот да преземат одговорност за иднината на своите земји и во реформи и во решавање отворени прашања. Меѓународната агенда се менува и Балканот нема да биде на врвот на интересот. Време е политичките елити секаде да преземат одговорност.

● **Кои се најголемите предизвици за регионот?**

- Тоа се отворените прашања што не се решени. Креираат домашна политика во чии рамки работат премиери и министри. Сè додека има такви проблеми тие креираат домашна агенда, која не е секогаш европска. На таа тема разговарав со комесарот Рен неодамна. Политичкото лидерство во регионот мора на најдобар можен начин да ја искористи 2009 година

за да ги реши овие отворени прашања. Финансиската и економската криза неизбежно ќе стасаат до Балканот. Реконфигурацијата на односите меѓу големите глобални играчи Русија, ЕУ и САД ќе се смејат на начин што можеби нема да биде во корист на Западниот Балкан. Пролонгирање на оваа ситуација без подобрување е причина за нестабилност, немање економски прогрес. Ако не ги решите проблемите, утре сте веќе загубени на патот.

● **Во најголем дел поради спорот со Грција, македонското доближување до Унијата е сериозно забавено, па Македонија е во потрага по живот без ЕУ.**

- Не може да се избере друга политика ако се залагат за регионална соработка и за влез во ЕУ. А тоа е случај со многу земји во регионот. Конtradикторно е. Тоа се конtradикторни цели помеѓу надворешнополитичките приоритети и внатрешната јавност. Домашната јавност, на пример, во Бања Лука, Мостар или во Скопје вели дека сака во ЕУ. А потоа како и колку политичкото лидерство тоа го преведува во конкретна политика зависи од домашната политика, од партиската политика и пречките што ги носат отворените прашања. Видовме лани како косовскиот проблем играше на српската политичка сцена без оглед на ЕУ и НАТО. Затоа сите во ЕУ сега подвлекуваат дека е итно да се решат овие прашања. Другото сценарио е застој. Проблеми има со босанскиот устав, со спорот за името во Македонија, со односите помеѓу Београд и Приштина.

● **Дали комесарот Рен кога се сретнавте ви најави некои**

елементи од извештаите што ќе бидат објавени на 5 ноември?

- Не ги знам деталите од извештајот. Но, ќе има признавање на напредокот на позитивните политички трендови и покана тие да се консолидираат. Неизбежно ќе има и силни зборови за решавање на отворените прашања и тоа на многу порешителен начин. Не можам да кажам што ќе рече ЕК за секоја земја посебно, но можам да кажам дека пораката ќе биде - сработете! Од технички аспект има напредок, но отворените прашања се тука.

Со Рен се согласивме дека Хрватска ќе ги заврши преговорите до крајот на 2009 година, а тоа ќе има огромно влијание врз остатокот од регионот. Тоа значи дека до 2010 година Хрватска ќе биде во ЕУ и во НАТО, па ЕУ ќе биде на границите на БиХ. Од друга страна ги имате Романија, Бугарија, Словенија, Унгарија и Грција и остатокот во средина опкружени со НАТО и ЕУ. Тоа ја подвлекува итноста на моментот да се решат прашањата што треба да се решат да се не останат сива дупка за непредвидлив временски период.

● **Кои земји-членки на ЕУ го поддржуваат проширувањето кон Балканот ако воопшто има такви?**

- Генералната стратегиска политика на ЕУ придружена со активностите на Европската комисија вели дека проширувањето продолжува. Солупската агенда е семафорот за регионот. Француското претседателство е активно, а чешкото и шведското в година силно ќе го поддржат проширувањето. Токму тоа го подвлекува императивот - сработете!

Сега е моментот да се решат отворените прашања во регионот: Хидо Бишчевиќ

● **Економскиот развој во сите земји на Балканот е голем, но прашање е зошто тоа сè уште не се чувствува во цевите на граѓаните?**

- Тенденциите се конtradикторни во економијата како и во политиката. Тоа е регион што најбрзо се развива. Има и позитивен пораст на инвестиции од 10 милијарди на 30 милијарди евра во регионот. Но, од другата страна на медалот има висока невработеност и странски долг. Тоа покажува дека економскиот пораст е на штета на јавната проширувачка. Во сите земји има шопинг-треска поради евтините кредити. Ако ова се поврзе со шопинг-треската и евтините кредити што во регионот ги внесоа странски банки, прашање е на време кога кризниот бран ќе стаса во регионот. Да, поради невработеноста нема позитивен ефект врз цевите на граѓаните, но во однос на евтини кредити гледате колку шопинзи има во регионот. Имате сиромаштво, шопинзи и медиумска хистерја дека им требаат два автомобили. Банките ви даваат кредити и може да ви се случи да имате проблеми. Стабилноста на економијата во регионот е проблем. Потребна е стратегиката стабилност. Мислам дека порастот на инвестициите во последните две-три години може да се зачува и по-

крај финансиската криза. Охрабрени сум од писмото од претседателот на Европската банка за обнова и развој, кој потсетува дека не смее да се заборава регионот. „Имавте корист од централно источниот лавар и треба да го сочувате оној во југоисточна Европа“, вели тој.

● **И визиотен режим има своја улога во економијата, но се добива впечаток дека ЕУ ги користи најавите за безизмен режим како политички морков. Очекувате ли укинување на визиотен режим в година?**

- ЕУ признава дека ова прашање има економско, социјално и психолошко влијание. Кога зборуваат со шефовите на дипломатиите, тие го разбираат проблемот и сакаат да помогнат, но кога прашањето ќе дојде кај министрите за внатрешни работи тогот е поинаков. Дали е тоа морков или не, ќе видиме. Гледам дека се подготвени сериозно да размислуваат за овој проблем бидејќи признаваат дека тој има свои последици.

Прашање е сега дали може да се подобри веќе воведеното визно однесување. Тоа е можеби мостот. Не гледам во која временска рамка Србија или Босна можат да завршат преговори за визна либерализација. Постои подобрување, но тешко е да се предвиди.